

<https://pdfs.semanticscholar.org/7adf/38b48dcd82f930b00aеacб51f5b350956d9a.pdf> (дата звернення: 28.11.2025)

6. Bitcoin and Cryptocurrency Technologies Arvind Narayanan, Joseph Bonneau, Edward Felten, Andrew Miller, Steven Goldfeder with a preface by Jeremy Clark Draft – Feb 9, 2016. с. 23, 43, 51-52 Електронний ресурс URL: https://www.lopp.net/pdf/princeton_bitcoin_book.pdf (дата звернення: 28.11.2025)

Борко Надія Олександрівна,

здобувачка вищої освіти 107 н.г.
«Правоохоронна діяльність» навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: Сюравчик Валерій Григорович, провідний науковий співробітник науково-дослідної лабораторії з проблем державотворення та правозастосування навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

РЕАЛІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ТА КОНВЕНЦІЙ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ ТА ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ

Питання протидії та запобігання корупції притаманні будь-якій країні. Протягом тривалого часу людство, намагаючись приборкати корупцію, набувало як позитивного, так і негативного досвіду боротьби з цією соціальною хворобою. Кожна держава намагалася розробити свою ефективну систему заходів, які б звели до мінімуму її негативні наслідки. Своєрідність та неповторність історичного розвитку країн робить набутий ними досвід боротьби з корупцією унікальним. Аналіз міжнародного досвіду боротьби з корупцією свідчить про те, що за сучасних умов прояви корупції стали тими чинниками, що створюють реальну загрозу національній безпеці та демократичному розвитку більшості країн світу, негативно впливають на всі сторони суспільного життя. Чинники успішної протидії корупції вже давно відомі та апробовані міжнародною спільнотою. Отже, аналіз міжнародних стандартів є невід'ємним елементом пошуку шляхів протидії та запобігання корупції в Україні.

Антикорупційна політика України вже давно формувалася не лише на внутрішньому рівні, а й у тісній взаємодії з міжнародними

організаціями та партнерами. Це пов'язано з тим, що сучасна корупція має транснаціональний характер: корупційні кошти часто виводяться за кордон, використовуються офшорні юрисдикції, іноземні банки, міжнародні трасти та компанії. Тому державним інституціям необхідно враховувати не тільки національне законодавство, а й міжнародні правила, механізми та стандарти, які встановлюють єдині підходи до запобігання та протидії корупції. Участь України в міжнародних угодах дозволяє отримувати допомогу, адаптувати найкращі практики і, головне, посилює довіру з боку інших держав [1, с. 6–7].

Одним із головних міжнародних документів у сфері боротьби з корупцією є Конвенція ООН проти корупції (UNCAC) [1, с. 12]. Вона визначає комплексний підхід: запобігання корупції, міжнародне співробітництво та механізми повернення активів, які були незаконно виведені за кордон. Конвенція містить норми, що стосуються прозорості роботи органів влади, контролю за доходами посадових осіб, врегулювання конфлікту інтересів та підвищення відповідальності чиновників [1, с. 12]. Україна приєдналася до Конвенції у 2006 році, що стало поштовхом для створення ключових антикорупційних органів, таких як НАЗК, НАБУ та Вищий антикорупційний суд.

Важливо підкреслити, що UNCAC також містить один із найпрогресивніших механізмів – розділ про повернення активів (asset recovery). Він дозволяє державам вимагати від іноземних юрисдикцій арешт, замороження та повернення коштів, здобутих корупційним шляхом. Крім того, Конвенція встановлює вимоги до електронних реєстрів, закупівельних процедур, прозорості бюджетів та відкритості інформації про власність посадових осіб. Це сприяє формуванню більш відповідального й контрольованого державного управління.

Важливим компонентом міжнародної антикорупційної системи є рекомендації та стандарти FATF – міжнародної групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням коштів. У звіті FATF «Laundering the Proceeds of Corruption» детально пояснюється, як саме корупція пов'язана з незаконним обігом коштів, які фінансові інструменти найчастіше використовують корупціонери та які механізми мають бути запроваджені державою, щоб ефективно відслідковувати сумнівні операції [2, с. 5–10]. Виконання цих стандартів є критично важливим для України, оскільки від цього залежить її міжнародна фінансова репутація і можливість співпраці з банківськими установами.

Крім того, рекомендації FATF передбачають впровадження обов'язкової фінансової перевірки (due diligence), посилення контролю за політично значущими особами (PEP), створення реєстрів бенефіціарних власників та підвищення відповідальності банків за недотримання правил моніторингу. Для України ці положення мають особливе значення, оскільки вони дозволяють виявляти корупційні схеми на ранніх етапах, запобігати виведенню капіталу за кордон та посилювати ефективність фінансових розслідувань.

Окрему роль відіграють моніторинг та оцінка ризиків, які міжнародні структури здійснюють стосовно окремих країн. У «MER Ukraine Report» за 2017 рік наголошується, що корупція є одним із ключових джерел незаконних фінансових потоків в Україні, а відмивання коштів часто здійснюється за допомогою складних фінансових операцій, використовуючи компанії-посередники та транскордонні перекази [3, с. 53–54]. Цей документ підкреслює, що боротьба з корупцією вимагає не лише національних реформ, а й тісної міжнародної координації.

MONEYVAL також акцентує на необхідності посилення контролю за державними підприємствами, удосконалення системи фінансового моніторингу та підвищення відповідальності посадових осіб за участь у схемах відмивання коштів [3, с. 54–55]. Для України рекомендації MONEYVAL стали одним із ключових факторів розвитку нормативної бази у сфері боротьби з фінансовими злочинами.

Важливим напрямом міжнародної взаємодії у протидії та запобіганні корупції є співпраця з європейськими інституціями. Європейський Союз встановлює чіткі вимоги для країн-кандидатів щодо забезпечення прозорості судової системи, підвищення ефективності антикорупційних розслідувань, посилення незалежності антикорупційних органів та запровадження електронних механізмів контролю у сфері державних закупівель. Виконання цих стандартів є необхідною умовою для подальшої інтеграції України до ЄС та зміцнення її міжнародної репутації [4, с. 20–21].

Крім того, Європейська Комісія наголошує на важливості захисту викривачів корупції, забезпечення ефективного контролю за партіями та фінансуванням політичної діяльності, а також створення умов для незалежної роботи антикорупційних розслідувачів. Україна поступово адаптує ці стандарти через реформи у сфері електронного врядування, судоустрою та державних закупівель.

Міжнародні стандарти передбачають також поглиблену співпрацю між країнами: обмін фінансовою інформацією, доступ до банківських даних, спільні слідчі дії, екстрадицію, а також розшук і повернення активів. Для України це особливо актуально, оскільки значні суми незаконно отриманих коштів перебувають за кордоном. Саме міжнародні механізми дозволяють здійснювати такі розслідування більш ефективно та повертати активи, що були виведені корупційним шляхом [2, с. 24].

Також важливим є співробітництво з міжнародними організаціями, такими як Interpol, Europol, GRECO та Світовим банком. Воно сприяє доступу до глобальних баз даних, обміну оперативною інформацією та проведенню спільних операцій.

Отже, міжнародні стандарти і конвенції відіграють ключову роль у формуванні антикорупційної політики України. Вони забезпечують єдність підходів, дозволяють державі адаптувати найкращі світові практики та забезпечують ефективну співпрацю з партнерами. Реалізація таких стандартів сприяє зміцненню довіри до України, підвищує прозорість державного управління, допомагає боротися з незаконними фінансовими потоками та є одним із основних напрямів виконання міжнародних зобов'язань нашої держави.

Список використаних джерел

1. Конвенція ООН проти корупції (UNCAC). PDF. С. 6–12.
2. FATF. Laundering the Proceeds of Corruption. 2013. PDF. Р. 5–10; 24.
3. MONEYVAL. Anti-Money Laundering and Terrorist Financing Measures: Ukraine. 2017. PDF. Р. 53–55.
4. European Commission. Ukraine Progress Report. 2023. PDF. Р. 20–21.